

Η Μεταμόρφωση του Κυρίου ημών Ιησού Χριστού εν τω όρει τω Θαβώρ

Του Ραφαήλ Χ. Μισιαούλη, Θεολόγου.

Η Μεταμόρφωση του Σωτήρος έχει κεντρική θέση στην Ορθόδοξη Εκκλησία και Θεολογία. Δεν είναι ένα γεγονός, μια συνηθισμένη εορτή. Είναι ένα γεγονός που έχει την ίδια σημασία για την σωτηρία μας με την ενσάρκωση και την Ανάστασή Του. Όσο μεγάλη και βασική εορτή είναι για την σωτηρία μας τα Χριστούγεννα και η Ανάσταση, τόσο σημαντική είναι και η εορτή αυτή.

Τί είναι, όμως η Μεταμόρφωση; Είναι ένα μεγάλο γεγονός, το οποίο αποκαλύπτει την δόξα της Εκκλησίας και των πιστών. Είναι ένα κορυφαίο θαύμα που πραγματοποίησε ο Κύριος στο ίδιο το θεανδρικό σώμα Του. Αποκάλυψε το άρρητο μεγαλείο της θεότητας Του «καὶ μετεμορφώθη ἔμπροσθεν αὐτῶν, καὶ ἔλαμψε τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ὡς ὁ ἥλιος, τὰ δὲ ἱμάτια αὐτοῦ ἐγένετο λευκὰ ὡς τὸ φῶς»[1]. Είναι η προετοιμασία του Σταυρού. Η εορτή αυτή έχει άμεση αναφορά στην τελείωση και την θέωση του ανθρώπου, η οποία είναι και η εσχατολογική προοπτική της Θείας Οικονομίας. Μας δείχνει ποιος είναι ο Χριστός. Μας αποκαλύπτει ότι είναι ο Υιός του Θεού. Η αλλαγή της μορφής του, το θείο άκτιστο φως που τον περιτριγύρισε, η φωνή του Πατρός που μαρτύρησε για την θεϊκή του φύση, όλα αυτά δηλώνουν ότι είναι Θεός. Για πρώτη φορά ο Χριστός παρουσιάζει στα μάτια των ανθρώπων «το αρχέτυπον κάλλος της εικόνας», δηλαδή την αληθινή

ομορφιά την οποία είχε αρχικά και στην οποία μπορεί να ξαναφθάσει ο άνθρωπος, αφού πλάσθηκε «κατ' εικόνα» του Θεού.

Προτού εισέλθει ο Χριστός εις τα Ιεροσόλυμα, λίγες ημέρες πριν το σταυρικό Του θάνατο, παρέλαβε τους τρεις αγαπημένους του μαθητές, τον Πέτρο, τον Ιάκωβο και τον Ιωάννη, και ανέβηκαν στο όρος Θαβώρ, σύμφωνα με την παράδοση. Ένα ερώτημα που εξάγεται είναι γιατί έπρεπε να ανέβει στο Θαβώρ για να μεταμορφωθεί και όχι σε μια απλή πεδιάδα, ήταν απαραίτητο να ανέβει στο όρος; Στην παλαιά εποχή συνηθιζόταν τα μεγάλα γεγονότα να γίνονται σε ψηλότερο μέρος, σε ψηλά βουνά, όπως ακριβώς έκαναν και οι ειδωλολάτρες που έκανα τις θυσίες τους πάνω στα βουνά. Ο Χριστός δείχνει το μεγαλείο της δόξης Του πάνω στο όρος αυτό, αφού η φανέρωση της θεουργίας της ανθρωπίνης φύσεως είναι το μεγαλύτερο γεγονός μέσα στην ιστορία της ανθρωπότητας[2]. Ο Χριστός ανήλθε στο όρος για να δείξει ότι Αυτός βρήκε το πλανηθέν πρόβατο και το ελευθέρωσε εκ της αμαρτίας, αυτός είναι ο πραγματικός ποιμήν των ανθρώπων, όπως λέει και ο Άγιος Γρηγόριος ο Θεολόγος.

Ακόμη ένα ερώτημα είναι γιατί ήταν οι αγαπημένοι Του αυτοί οι τρεις μαθητές από τους δώδεκα; Ο λόγος είναι ότι πέρα από την σύμπνοια που τους χαρακτήριζε, είχαν τις τρεις μεγάλες αρετές που τους έκαναν να μοιραστούν με τον Θεό το μυστήριο της Ενσαρκώσεως, της Σταυρώσεως, της Θεότητάς Του, να έλθουν αντιμέτωποι με την κάθοδό Του εις τον Άδη μετά τον θάνατό Του και να λάβουν τα νέα της Αναστάσεώς Του. Οι αρετές που είχαν οι τρεις αυτοί μαθητές ήταν ο Πέτρος την πίστη, ο Ιάκωβος την ευθύτητα και ο Ιωάννης την αγάπη[3]. Ο Άγιος Νικόδημος ο Αγιορείτης δίνει μια διαφορετική ερμηνεία στο γιατί να είναι αυτοί οι τρεις πρόκριτοι και αγαπημένοι μαθητές. Αναφέρει ότι ο Απόστολος Πέτρος είχε σταθερότητα στην τήρηση των εντολών Του, ο Απόστολος Ιάκωβος για την προθυμία του να πει το ποτήριο του μαρτυρίου για την αγάπη του Κυρίου και ο Απόστολος Ιωάννης, ο αγαπημένος μαθητής, για την αγνότητά του. Οι πρόκριτοι μαθητές παραλαμβάνονται από τον Κύριο για να γίνουν μάρτυρες και κοινωνοί της Μεταμορφώσεως. Εκτός από τον ίδιο τον Χριστό, μεταμορφώθηκαν και οι ίδιοι οι μαθητές, γι' αυτό και οι Πατέρες της Εκκλησίας μιλούν για εναλλαγή των μαθητών. «Ενηλλάγησαν ουν και ούτω την εναλλαγὴν είδον»[4], λέει ο Άγιος Γρηγόριος ο Παλαμάς.

Μόλις ανέβηκαν εκεί, οι μαθητές διέκριναν μια μεγάλη διαφορά στον Κύριο. Αντίκρυσαν ένα ανερμήνευτο και ανεξιχνίαστο θαύμα. Από ανθρώπινη μορφή εκτοξεύονταν ακτίνες, που αποστέλλονταν με θεϊκές ενέργειες. Είδε ο ήλιος αυτό που δεν είχε γνωρίσει προηγουμένως και, αφού διδάχθηκε από το φέγγος άλλου φωτός, κρύβεται. «Σταμάτησες κάποτε, ήλιε, αναμένοντας την νίκη των Εβραίων. Σεβάστηκες διαταγή του στρατηγού Ιησού, τιμώντας το δεσποτικό όνομα του ομοδούλου. Τώρα είδες φως, που δεν είχες δει ποτέ»[5]. Το πρόσωπό Του έλαμπε σαν τον ήλιο και τα ρούχα του σαν το φως και όχι σαν το συνηθισμένο φως, όχι σαν το φως του ήλιου, αλλά το άκτιστο Φως που εξέπεμψε η θεότητα του Χριστού. Οι Μαθητές αντίκρυσαν δύο ήλιους, τον αισθητό και το νοητό. Αυτό μας το τεκμηριώνει ο Άγιος Ιωάννης ο Δαμασκηνός σε ένα τροπάριο του Κανόνος της εορτής «Υπεκρύβη ακτίσι θεότητος αισθητός ήλιος ως εν όρει Θαβωρίω είδε σε μεταμορφούμενον, Ιησού μου»[6]. Ο Άγιος Ισαάκ ο Σύρος αναφέρει περί των δύο ήλιων λέγοντας ότι οι Μαθητές στο Θαβώρ έβλεπαν δύο ήλιους «ένα εν τω ουρανώ κατά το έθος και ένα παρά το έθος».

Χαρά διακατείχε τους προφήτες και Αποστόλους με την ανάβαση αυτή στο βουνό. Χάρηκαν οι προφήτες βλέποντας την ανθρώπινή Του φύση, την οποία επιθυμούσαν να δουν, και οι Απόστολοι αγαλλίαση ακούγοντας την φωνή του Πατέρα, αναφέρει ο όσιος Εφραίμ ο Σύρος[7]. Ο Άγιος Ιωάννης ο Δαμασκηνός αναφέρει ότι ο Χριστός εκείνη την ώρα που μεταμορφώθηκε «ουχ ό ουκ ήν προσλαβόμενος, ουδέ εις όπερ ουκ ήν μεταβαλλόμενος, αλλ' όπερ ήν τοις οικείοις μαθηταίς εκφαινόμενος»[8], δηλαδή δεν μεταβλήθηκε σε κάτι που δεν ήταν, αλλά φανέρωσε αυτό που ήταν, την πραγματικότητα.

Στο γεγονός αυτό της Μεταμορφώσεως αποκαλύφθηκε η φανέρωση της Αγίας και Ομοουσίου Τριάδος, όπως έγινε και στον Ιορδάνη ποταμό με την Βάπτιση του Κυρίου. Ο Χριστός φανερώνει μέσα από την ανθρώπινή Του φύση, την θεϊκή Του δόξα. Μέτοχοι της Θαβώριας Μεταμορφώσεως είναι η φύση και η κτίση. Πρόκειται για την μεταμόρφωση του όλου ανθρώπου αλλά και γενικά ολόκληρης της ανθρωπότητας. Έχει καθολικό χαρακτήρα, δεν είναι ένα περιπτωσιακό γεγονός.

Στο όρος Θαβώρ εμφανίζονται οι 2 μεγάλοι προφήτες και αντιπρόσωποι όλης της Παλαιάς Διαθήκης, ο Μωϋσής και ο Ηλίας, οι οποίοι

προσκυνούν τον Κύριο και συζητούν μαζί του «για την έξοδον Αυτού ην έμελλε πληρούν εν Ιερουσαλήμ»[9], δηλαδή για το πάθος και τον θάνατό Του. Την αληθινή ανθρώπινη ύπαρξη μέσα στο όλο ανθρώπινο σύνολο μας το θυμίζουν τα πρόσωπα που συμμετέχουν στο μεγάλο αυτό γεγονός. Οι τρεις πρόκριτοι μαθητές, Πέτρος, Ιάκωβος και Ιωάννης βλέπουν το θαύμα αυτό με φόβο και τρόμο, όμως στη συνέχεια κήρυξαν εις πάντα τα έθνη, ότι ο Κύριος ημών Ιησούς Χριστός είναι «του Πατρός το απαύγασμα»[10]. Είδαν τα προοίμια της μελλούσης Βασιλείας.

Με τη Μεταμόρφωση του Χριστού στο όρος Θαβώρ, διακρίνουμε το πώς θα λάμπουν οι Άγιοι. Μεταμορφώνει ο Κύριος το πρόσωπό Του ή μάλλον αποκαλύπτει την δόξα Του, μεταμορφώνει το πρόσωπό Του και το κάνει πιο λαμπρό και από τον ήλιο. Επαληθεύεται και ενισχύεται η πίστη στην θεότητά Του, αυτή η πίστις που ήδη ομολόγησαν οι Μαθητές. Κατά την Μεταμόρφωση, ο Χριστός, δεν προσέλαβε κάτι που δεν είχε, αλλά φανέρωσε την δόξα Του, την δόξα που είχε πάντοτε ως Θεάνθρωπος και έδωσε ενίσχυση και στήριγμα στους Μαθητές Του ενόψει της Σταυρώσεώς Του. Αν ο Κύριος δεν έδινε αυτή την ενίσχυση, οι Μαθητές δεν θα μπορούσαν να αντιμετωπίσουν την Σταύρωση του Διδασκάλου τους[11].

Αυτό που θέλει να μας δείξει ο Χριστός με την Μεταμόρφωσή Του είναι να μας επιβεβαιώσει ακόμη μια φορά ότι είναι «το φως το αληθινό που φωτίζει πάντα άνθρωπον ερχόμενο εις τον κόσμο»[12]. Παρόλα αυτά, στους μαθητές δεν δείχνει όλη του την λαμπρότητα γιατί ήταν αδύνατο να αντέξουν . Κανείς δεν μπορεί να δει το πρόσωπο του Θεού και την πραγματική του δόξα «Θεόν ουδείς εώρακε πώποτε»[13] και «ου γαρ μη ίδη άνθρωπος το πρόσωπόν μου και ζήσεται»[14].

Η Μεταμόρφωση προβάλλεται ως μια εμπειρία ζωής, η οποία σχετίζεται με τον Χριστό αλλά και τον κάθε άνθρωπο. Μας οδηγεί στο όρος της προσωπικής μας μεταμορφώσεως και ανανεώσεως. Γι' αυτό εάν θέλουμε να ακολουθήσουμε τον Χριστό, θα πρέπει να μεταμορφωθούμε κι εμείς μαζί Του, θα πρέπει να έχουμε καθαρότητα βίου ώστε να δούμε κι εμείς το φως της Μεταμορφώσεώς Του. Όσοι επιθυμούν να δουν την δόξα της θεότητας στην ανθρώπινη φύση του Λόγου, θα πρέπει να εξέλθουν από την χθαμαλότητα και να καθαρισθούν από όλα τα υλικά και μάταια του κόσμου τούτου αγαθά. Ας κατανοήσουμε το μέγα τούτο μυστήριο ώστε να βαδίσουμε προς την λάμψη του θείου Φωτός, αφού

αγαπήσουμε το κάλλος της αναλλοίωτης θείας δόξης και καθαρίσουμε την διάνοιά μας από τους μάταιους και γήινους μολυσμούς, όπως αναφέρει ο Άγιος Γρηγόριος ο Παλαμάς. Ο μόνος χώρος που θα μας βοηθήσει να μεταμορφωθούμε είναι η είσοδός μας στην Εκκλησία.

Αὐτῷ ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος εἰς τοὺς αἰῶνας. Ἀμήν.

Απολυτίκιο Εορτής

Μετεμορφώθης ἐν τῷ ὄρει Χριστὲ ὁ Θεός, δείξας τοῖς Μαθηταῖς σου τὴν δόξαν σου, καθὼς ἠδύναντο. Λάμψον καὶ ἡμῖν τοῖς ἁμαρτωλοῖς, τὸ φῶς σου τὸ αἶδιον, πρεσβείαις τῆς Θεοτόκου, φωτοδότα δόξα σοι.

[1] Ματθαίου 17,2.

[2] Μητροπολίτου Ναυπάκτου και Αγίου Βλασίου κ. Ιεροθέου, άρθρο «το νόημα της Μεταμορφώσεως του Χριστού και η σημασία στη ζωή των ανθρώπων».

[3] Μητροπολίτου Σουρόζ Αντωνίου Μπλουμ, Λόγος εις την Μεταμόρφωση του Κυρίου.

[4] Αγίου Γρηγορίου Αρχιεπισκόπου Θεσσαλονίκης του Παλαμά, Ομιλία στη Θεία Μεταμόρφωση του Κυρίου και Θεού και Σωτήρα μας Ιησού Χριστού.

[5] Οσίου Βασιλείου Σελευκείας, Λόγος εις την Μεταμόρφωση του Κυρίου.

[6] Κανών β', ωδή δ' της Εορτής.

[7] Οσίου Εφραίμ του Σύρου, Λόγος στη Θεία Μεταμόρφωση του Κυρίου ημών Ιησού Χριστού.

[8] Αγίου Ιωάννου Δαμασκηνού, «Εις την Μεταμόρφωσιν» 12, PG 96, 564c.

[9] Λουκά 9,30-31.

[10] Αγίου Λουκά αρχιεπισκόπου Συμφερουπόλεως, Λόγος στη Μεταμόρφωση του Σωτήρος.

[11] Άρθρο Γεωργίου Ι. Μαντζαρίδη, Ομοτίμου Καθηγητού της Θεολογικής Σχολής του ΑΠΘ, Περιοδικό «Ορθόδοξη Μαρτυρία» (Κύπρου), αρ. 49/Άνοιξη-Καλοκαίρι 1996, σελ. 1-8.

[12] Ευχή της Α΄Ωρας.

[13] Ιωάννου 1,18.

[14] Εξόδου 33,20 και Κριτών 6,23.